

GEMENGD VOEREN EN LOONWERK

Een loonwerker de koeien laten voederen kan interessant zijn om meerdere redenen. Het hoeft niet duurder uit te vallen dan zelf te voederen, integendeel. Arjan Heersink voedert iedere dag op 18 bedrijven in Oost-Nederland. Is gemengd voederen iets voor jou? – Luc Van Dijk

“De keuze van voedersysteem hangt van veel factoren af”, zegt Bert Engelen van BE-consult. “Onder andere van de bedrijfsgrootte, van de beschikbare arbeid en van de financiële toestand. Je moet een aantal beslissingen nemen over al dan niet voederen in productiegroepen en gemengd voederen. Je moet als veehouder voor

jezelf uitmaken volgens welk systeem je wil voederen. Daarbij is een correcte raming van de kosten van het voederen onder verschillende omstandigheden belangrijk.”

“Een gemengd rantsoen is voor de koe een goede zaak”, aldus Lut Van Der Heyden van het Sint-Jozefinstituut in Geel. “Als energie en eiwit tegelijk beschikbaar komen, dan geeft dit een stabiele pensflora die de eiwitsynthese kan bevorderen en de stikstofverliezen vermindert. Een

smakelijk rantsoen samenstellen waarvan de koeien meer zullen vreten. Daarnaast zullen een meer stabiele penswerking en een hogere voederopname een positieve invloed hebben op de productie.”

Nauwkeurig

Een goed mengsel is smakelijk. Voedermiddelen die de smakelijkheid verhogen zijn melasse, bieten en bietenpulp. Gemengd voederen mag geen excuus zijn om voeder van slechte kwaliteit onder de andere producten te mengen. Een goed mengsel moet stabiel zijn, tenminste voor de duur van de dag. Voeder uit een niet-stabiele kuil zal ook in een mengsel verder broeien. Hoe meer droge stof het mengsel bevat, hoe beter het bewaart. Een goed mengsel moet homogeen zijn zodat de koeien aan het begin en aan het eind van het voederhek hetzelfde voeder hebben. De ingrediënten moeten nauwkeurig afgewogen worden zodat het rantsoen dat de koeien voorgeschoteld krijgen, ook gelijk is aan het berekend rantsoen. Kies je voor gemengd voeren, dan moet je daarvoor de gepaste machines inzetten. Je

Loonvoeder Arjan Heersink: “Ik zie sluimerende problemen bij de koeien, waar de veehouder geen tijd voor heeft.”

.....
**Voeren kost tijd en geld.
 Nauwkeurig voeren kost nog
 meer tijd en geld.**

gemengd rantsoen maakt het voor de koeien moeilijker om te selecteren en het beste eruit te halen. In een gemengd rantsoen kan er structureel voeder ingemengd worden. Met de nodige krachtvoerders en bijproducten kan je een

kan een voedermengwagen of een automatische voederinstallatie aanschaffen. Voor elk van deze investeringen kan je de jaarkost berekenen volgens afschrijving, rente, verzekering, onderhoud en stalling. Voor de volledigheid moet je daar ook nog de vergoeding voor eigen arbeid bijtellen. Een voorbeeld. De vaste kost van een tractor van 90 pk bedraagt 10,51 euro per uur (aankoopprijs 45.200 euro, gebruik van 600 uur/jaar, levensduur 12 jaar, 10% restwaarde, 4% rente, 1% verzekering, 3% onderhoud, 1% stalling. Het totaal van deze kosten bedraagt 6305 euro of 10,51 euro per uur). Tel je daar het

Tabel 1 Jaarlijkse kosten van een zelfrijdende voedermengwagen

Soort kost	Kostprijs per jaar (euro)
Vervangingswaarde	147.100
Afschrijving 9%	11.915
Rente 4% (gemiddeld 2,2%)	3.236
Verzekering en onderhoud 3%	3.677
Stalling 1%	1.471
Jaarkost	20.299
Brandstof (0,95 euro/l, 10 l/uur)	2.883
Kostprijs per jaar (excl. btw, exclusief arbeid)	23.182
Kostprijs inclusief arbeid (excl. btw, 13 euro/uur)	27.129

verbruik (10 l aan 0,95 euro/l = 9,5 euro) en de vergoeding voor eigen arbeid (1 uur = 13 euro) bij, dan kom je aan een totale kostprijs van 33 euro/uur. Met andere woorden: een uur werken met die tractor kost 33 euro.

Op dezelfde manier kan je de kostprijs berekenen van de combinatie tractor-kuilsnijder, de combinatie tractor-verreiker-voedermengwagen of de kostprijs van een zelfrijdende voedermengwagen. Een element dat je nog moet meenemen in de berekening is hoeveel uren per dag of per jaar je een machine specifiek voor het voeren inzet. Uit berekeningen van de Universiteit Wageningen blijkt dat het voeren van een veestapel van 70 koeien (gemiddeld 11 droogstaand) en 56 stuks jongvee gemiddeld zowat 50 minuten in beslag neemt (2 productiegroepen, droge koeien + jongvee, enkel gras en maïs, alle handelingen werden in rekening gebracht). Een zelfrijdende voedermengwagen met frees kost 27.129 euro per jaar (tabel 1). Voeren kost tijd en geld. Nauwkeurig voeren kost nog meer tijd en geld. Je kan het voeren ook uitbesteden en kiezen voor loonwerk. Ook in dat geval moet je de kosten afwegen tegen de baten, namelijk de uitgespaarde arbeid.

Loonvoederen

Arjan Heersing van Heersink Voedertech-niek Aalten is al 10 jaar loonvoeder. "Ik ben blij met de keuze die ik gemaakt heb. Als loonwerker had ik zeer onregelmatig werk en was het altijd hollen van hot naar her. Het werk dat ik nu doe, is mooi, vast werk en goed gespreid, zowel in de winter als in de zomer." In de praktijk is loonvoeren best eenvoudig. Arjan vertrekt iedere dag, behalve op zondag, rond 7 uur 's ochtends naar het eerste van 14 bedrijven die hij in de zomer dagelijks aandoet. In de winter voedert hij op 18 bedrijven, goed voor 1700 melkkoeien

en bijbehorend jongvee en droge koeien. In de weegcomputer van de Trioliet Trio-trac zitten per bedrijf de rantsoenen die moeten gemengd worden. "Ik rijd het erf op, laad de nodige producten, meng deze en breng ze voor het voederhek. Dat karwei duurt gemiddeld 11,5 minuten voor 92 melkkoeien. De gewerkte tijd varieert per bedrijf naargelang van de grootte van de veestapel, maar nog meer naargelang van de ligging van de kuilen. Liggen de kuilen mooi geschikt, zijn ze gemakkelijk toegankelijk en klaar om het voeder te laden, dan is dat tijd gespaard en voordelig voor de boer. Zo ben ik op een bedrijf klaar

1 De infonamiddag over loonvoederen op de Hooibeekhoeve werd georganiseerd door Landbouwwerken Pauwels uit Geel. Op de Hooibeekhoeve zagen we de mengvoerwagen Verti-Mix SF met frees van de firma Strautmann aan het werk. **2** Op de naastgelegen hoeve van de familie De Schutter demonstreerde Arjan Heersink de Trioliet Trio-trac met snijraam.

© LUC VAN DUICK

Een gemengd rantsoen maakt het voor de koeien moeilijker om te selecteren en het beste eruit te halen.

in 8 minuten voor 123 koeien, op een ander bedrijf vragen 60 koeien 17 minuten werk. De verste afstand tussen 2 bedrijven is 24 km. Ik rijd per dag 85 km rond.” De kostprijs kan op verschillende manieren berekend worden, bijvoorbeeld per koe

of per uur. Arjan rekent volgens een vast bedrag per minuut. De veehouder betaalt de tijd die Arjan aan het voeren besteedt. “Het is fijn werk”, zegt Arjan. “Waar het vooral op aan komt, is de goede wisselwerking tussen loonwerker en boer.

Deze aanpak moet voor beiden rendabel zijn. De boer moet de tijdsduur respecteren zodanig dat ik niet te laat bij de volgende klant aankom. Ik moet ervoor zorgen dat ik goed werk aflever en een goed voeder voor de koeien breng.” “De bedrijven waarvoor ik werk willen tot de top behoren”, zegt Arjan over het profiel van zijn klanten. “Het gaat bij de meesten om een optimalisatie. Op grote bedrijven heeft de veehouder soms geen tijd genoeg om heel secuur te werken, soms geen tijd voor zijn gezin, geen tijd voor overleg met de adviseurs en de voorlichters ... Of soms geen tijd ... om nog meer koeien te houden. Het gaat om klanten die gemengd en secuur willen voeren en die dan zelf die zware investering niet hoeven te doen. Voor die klanten wil ik het verschil maken en dat lukt. Op veel bedrijven zie ik bij de koeien sluimerende problemen, die de boer maar pas kordaat kan aanpakken omdat hij daar, met mij als loonvoerder, meer tijd voor heeft. Dat de boeren tevreden zijn over deze aanpak, bewijst de klantentrouw. Ik kom al jaren op dezelfde bedrijven.” ■